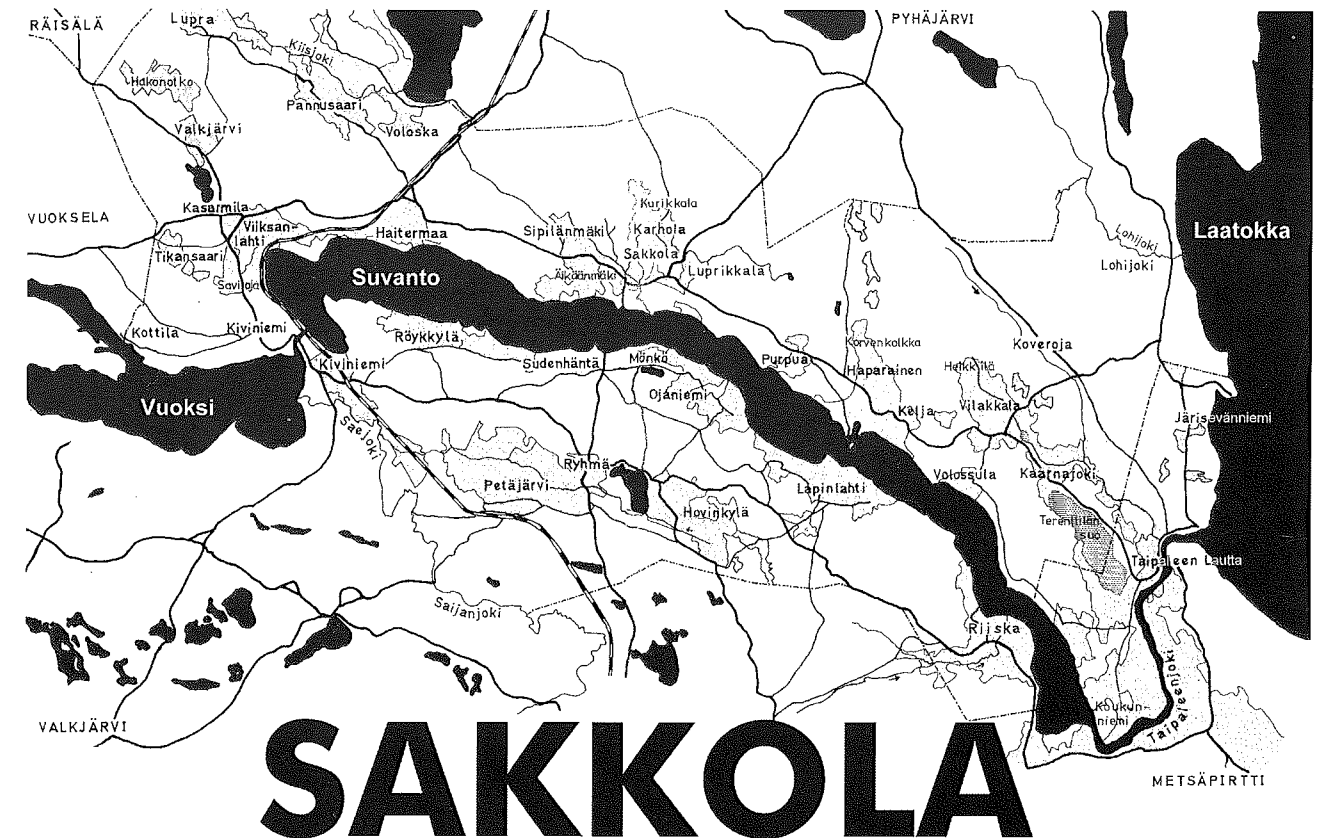
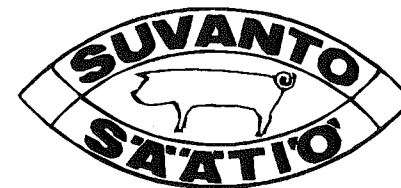

SUVANNON SEUTU

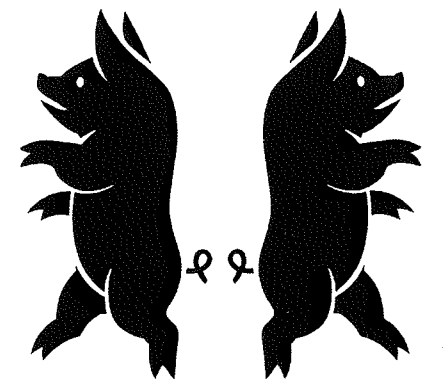
www.sakkola.fi

SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

N:o 5 • 1999
HEINÄKUU

*Tervetuloa
pitäjäjuhlille
Huittisiin
sunnuntaina
1. elokuuta!*

TOIMITUKSEN TUOLI

Helteisen kesän tervehdys kaikille suvannonseutulaishille!

Sakkolan juhlat lähestyvät, ja nyt on aika tavata Huittisissa. Juhlat ovat sunnuntaina 1.8, mutta paikkakunnalle voi majoittua vaikkapa jo edellisenä päivänä. Kerätkää ystäväporukka ja lähtekää joukolle pitäjäjuhille!

Karjalan Liiton kesäjuhlat Vaasassa kokosivat taas heimoväkeä yhteen, ja myös presidentti Martti Ahtisaari kunioitti tilaisuutta läsnäolollaan.

Kesän kotiseutumatkat ovat taas meillä, ja tämänkin lehden sivuilla saadaan lukea mietteitä jo tehdyistä matkoista.

Samoin nuoremman polven sakkolalainen Jouko Koivisto pohdiskelee Karjalaan palautukseen liittyviä asioita.

Museohankkeen eteen tehdään jatkuvasti töitä.

Museon projektiveturi Ulla Leinon arkistointiapulaiseksi palkattu Juho Koiranen on aloittanut säätiön varastossa olevan materiaalin seulomisen.

Muistakaa siis itse kukin penkoa omia arkistojanne ja muistilokeroita – nyt on korkea aika laittaa arvokas sakkolalainen kulttuuriperinne säilöön tuleville sukupolville.

Erityisen tärkeää on myös muistaa pitää kirjaa hankkeen eteen tekemis-
tään työtunneista: talkootyötä on kaikki tunnint, mitkä asian eteen aikaansa uhrata.

Ne, joilla on käytössä tietokone ja internet-yhteydet, muistakaapa välillä käydä vilkaisemassa Sakkolan kotisivuja.

Netistä etsivä löytää myös muuta karjalatietoutta.

MRT

Kartanmyyntiä Sakkola-juhlilla

Karjalaiset ovat varmaan panneet merkille, että nykyisin on kirjakaupoista saatavana tiekarttoja Karjalan alueelta. Näiden karttojen lisäksi on Sakkolan-juhlilla Huittisissa myynnissä lisäksi 1:20 000 mittakaavaisia topografikarttoja myös entisen Sakkolan alueelta, ja saatavissa on useamman mittakaavan karttoja.

Pirkanmaan-Satakunnan maanmittauslaitos on lupautunut tulemaan pitäjäjuhille esittelemään karttoja. Karttoja on siellä siis myynnissä ja myös mahdollisuus tilata erilaisia karttoja kotiseudusta.

- Toivottavasti juhlaväki käyttää tilaisuutta hyväkseen karttojen hankkimiseksi, vinkkaa säätiön puheenjohtaja Esko Kallonen.

Kiinnostaako porsaspaita?

Sakkolan www-sivuja internetiin työstänyt Heikki Karjalainen Helsingistä on koemielessä tekemässä muutamia Sakkola-paitoja. Paitojen etupuolelle tulee komeasti Sakkolan kartta (kts. etusivu) ja selkämystä koristavat tietysti porsaas. Heikki on luvannut valmistaa paidat Sakkola-juhlille Huittisiin, joten hienosta kesäisestä t-paidasta kiinnostuneet voivat ottaa teki-
jään yhteyttä.

Mieluiten sähköpostilla heikki.karjalainen@edu.hel.fi. Puhelimellakin voi tavoitella p. 050 5675 455.

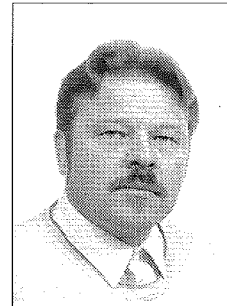
**Markku Nuoran
LINJA-AUTOKYYTI**
Sakkolan juhlille Huittisiin 1.8.
Narva klo 7.30
Viiala klo 8.00
Lempäälä klo 8.15
Tampere Tammelantori klo 8.40
Nokia klo 9.00

PAUKUN PALSTA

Sakkola säätiö

Lehtemme lukijat ovat varmaan ihmetelleet, kun Sakkolan perinnesäätiöstä on käytetty sekaisin kahta nimitystä. On käytetty Suvanto säätiön nimeä, mutta myös Sakkola -säätiön nimi on vilahdellut aika ajoin lehtemme palstoilla.

Kun yli viisikymmentäkaksi vuotta sitten puuhattiin sakkolalaisen perinteen ja kulttuurin säilyttämiseksi sekä sakkolalaisten yhdyssiteeksi säätiötä, jouduttiin tarkkaan pohtimaan säätiön nimeä. Tuolloin elettiin vielä sodan

jälkeistä aikaa, jolloin neuvostoliitolaisten johtama valvontakomissio tarkkaili kaikkia suomalaisten tekemisiä.

Pakkoluovutetun alueen kuntien nimiä ei saanut esiintyä perinnesäätiön nimissä. Tämä oli tietämäni mukaan kielletty nimenomaan valvontakomission taholta, mutta myöskään suomalaisilla ei ollut pienintäkään syytä eikä halua ärsyttää entistä vihollista, jolle oli juuri äskettäin hävitty sodassa ja jouduttu luovuttamaan suuri osa isänmaatamme.

Tuolloin päädyttiin Suvanto säätiö -nimeen, joka ei ole ollut ollenkaan huono ratkaisu. Olihan Suvanto nimenomaan Sakkolan sisäjärvi ja sakkolalaisten yhdysside. Suvanto säätiö on toiminut ansiokkaasti yli viisikymmentä vuotta sakkolalaisen kulttuurin ja perinteen vaalimiseksi ja eritoten sakkolalaisten yhdyssiteenä.

Nykyään ei enää ole mitään esteitä Sakkola -nimen käytölle säätiön nimessä. Niinpä useimmat pakkoluovutetun Karjalan pitäjäsäätiöitten nimet onkin viime vuosina muutettu kantamaan nykyisen pitäjän nimeä.

Suvanto -säätiön valtuuskunta on sääntöjen mukaisesti vuosien 1998 ja

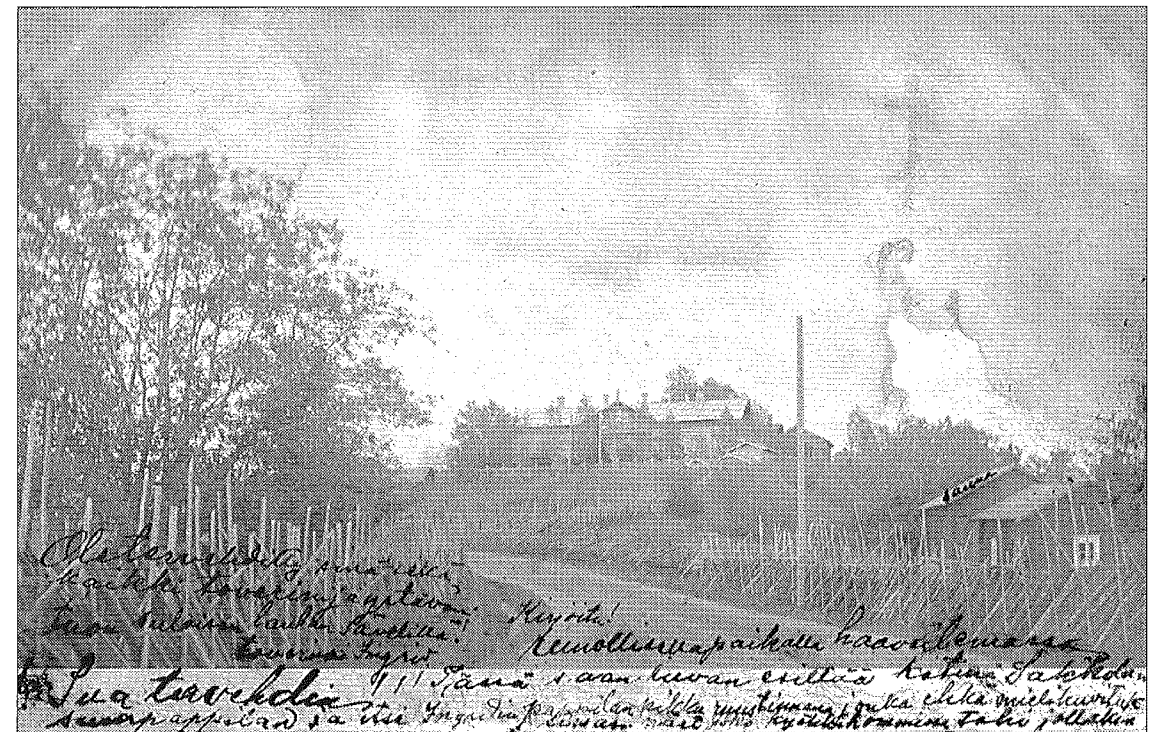
1999 kokouksissaan hyväksynyt sääntöjen muutoksen ja Suvanto -säätiön nimen muuttamisen Sakkola-säätiöksi. Virallisesti nimenmuutos tulee voimaan silloin, kun valtion viranomaiset ovat rekisteröineet sääntömuutoksen. Päätöstä sääntömuutoksen hyväksymisestä ei ole vielä kuulunut.

Valtuuskunnan kokouksessa pohdittiin pitkään säätiön nimen muuttamista. Sakkolalaisten säätiö on tunnettu yli puoli vuosisataa Suvanto -säätiönä ja useimmat ovat tottuneet siihen nimeen. Mietittiin, että perinteinen nimi on varsin hyvä ja onnistunut, mutta toisaalta Sakkola -säätiö -nimi korostaa nimenomaan Sakkolaa ja sakkolalaisuutta.

Nykyisten internet-kotisivujen aikaan sekä kotimaiset että ulkomaalaiset tutkijat ja muut asiasta kiinnostuneet pääsevät myös Sakkola -hakusanalla Sakkolan kotisivuille ja löytävät näin paremmin perinnesäätiön. Iloisia surffaushetkiä vaan kaikille Sakkolan kotisivuilla. Sakkola-juhlilla Huittisissa tavataan!

Hannu J. Paukku

Suvanto-Säätiön
valtuuskunnan puheenjohtaja

Sakkolan suurpappila postikorttina. Postikortin päiväys on 17.X.04. Kortti kuuluu Esko T. Koirasen kokoelmiin.

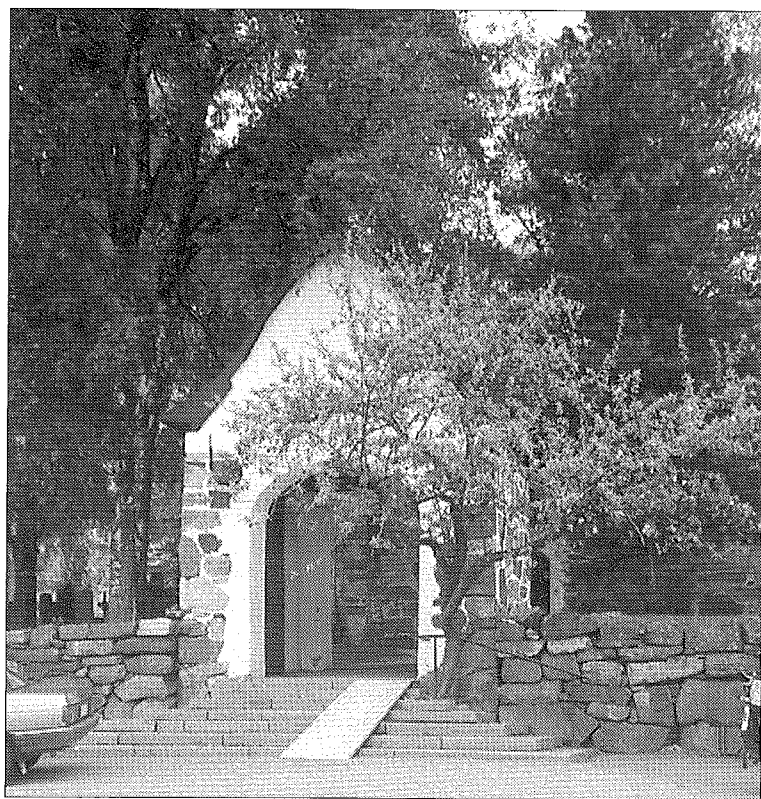
Tervetuloa juhlimaan Huittisiin 1.8.99

Sakkolan pitäjäjuhlat ovat jo lähellä. Juhlatoimikuntamme on ahkeroinut juhlaväen kaikinpuoliseksi viihtymiseksi Huittisissa. Vaikka juhlat ovatkin nyt ensimmäistä kertaa Huittisissa, eivät sakkolalaisten juhlat ole meille huittislaisille mitenkään vieraat. Tästä ovat pitäneet huolen juhlatomikunnassamme mukana olevat useat syntyperäiset sakkolalaiset jäsenet. Vpl. Pyhäjärvelle suuntautuneet kotiseutumatkakortit ovat lisäksi aina kulkeneet Sakkolan pitäjän läpi, joten voimme hyvällä syyllä todeta meistä Huittisissa asuvista karjalaisista varsin monen käyneen kauniissa entisessä kotipitäjässämme. Ilmielmin toivotamme Teidät kaikki tervetulleeksi elokuun ensimmäisenä sunnuntaina.

Huittisiin on helppo osata ja tulla. Junat eivät pysähdy Huittisissa, sillä vaikka kaupunkimme pohjoisosassa kulkeekin Tampere-Pori rataa pienen matkaa, ei asemaa ole. Lähin rautatieasema on 25 kilometrin päässä Vammalassa. Sen sijaan tänne johtavat hyvät valtaväylät: Helsinki-Pori tie nro 2 ja Tampere-Turku tie nro 12 kohtaavat Huittisissa. Pikavuoroyhteyksiä on niin Turusta, Tampereelta, Helsingistä, Porista ja Raumalta useita vuoroja päivässä.

Juhlallisuudet alkavat juhla jumalanpalveluksella Huittisten kirkossa ja tämän jälkeen on kunniakäynnit haudoilla. Kirkko sijaitsee näkyvällä paikalla torin ja Turku-Tampere tien välissä. 1490-luvulta oleva kirkkomme näkyy jo etäälle. Ruokailut ja päiväjuhla ovat Kuninkaisten koulutus- ja kulttuurikeskuksessa, joka on kirkolta noin yhden kilometrin päässä Punkalaitumen suuntaan, vastapäätä Huittisten terveyskeskusta.

Juhlien ohjelma ilmenee tarkemmin viereisellä sivulla olevasta juhlaohjelmasta. Olemme varanneet juhlien yh-

Juhlaväki saapuu sunnuntaina 1.8. kirkkoon kauniin holviportin läpi. Huittisten kirkko on 1490-luvulta.

teyteen varsin runsaasti aikaa seurusteluun.

Juhlapaikalla on hyvät pysäköintitilat. Pyrimme järjestämään myös kirkolta yhteiskuljetuksen jalkamiehille. Näin tärkeätä haasteluakia ei hukkaan kävelemiseen.

Juhlapaikan yhteydessä on juhla-kanslia, josta voi hankkia karjalaisaiheisia tuotteita esimerkiksi tuliaisiksi. Edesmenneen Raimo Paukun muistona näyttely on aulassa ja juhla-kanslian yhteyteen perustetaan tärkeä infopiste sakkolalaisten museohankkeen tiimoilta.

Pidempiaikaiset vieraat voivat yöpyä Huittisissa. Meillä on kaksi hotellitaisoista majoituspaikkaa, Huittisten Seurahuone aivan keskustassa torin laidalla. Seurahuoneen puhelinnumero on

02- 566 216. Kahden hengen huone maksaa 390 markkaa, yhden hengen 320 markkaa ja kolmen hengen huone 500 markkaa. Aamupala sisältyy huoneen hintaan. Mommolan motelli sijaitsee Huittisten keskustasta noin 1 kilometri Turkuun päin, ja motellin puhelinnumero on 02- 569 451. Yhden hengen huoneen hinta on 250 markkaa, kahden hengen 300 markkaa ja kolmen ja neljän hengen huoneiden 350 markkaa. Aamupala sisältyy myös hintaan. Tehkää majoitusta tarvitessanne huonevaraus suoraan edellämaituihin numeroihin.

Tervetuloa siis juhlimaan
Huittisiin 1.8.99.

Reino Äikiä
Juhlatoimikunnan
puheenjohtaja

51. Sakkola-juhla Huittisissa 1.8.1999

klo 10 Juhla jumalanpalvelus Huittisten kirkossa
Saarna pastori Mirja Tenkanen
Liturgina kirkkoherra Simo Laitila
Tekstin lukevat Erja ja Heikki Kiiski
Veteraanien Laueluveljet

Kunniakäynti sankarihaudoilla ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä
Puhe majuri evp. Risto Äikiä

Päiväjuhla Kuninkaisten koulutus- ja kulttuurikeskuksessa
Risto Rytin katu 70

klo 12 Lounas koulutuskeskuksen ruokasalissa
Tutustuminen Raimo Paukun muistona näyttelyyn
ja Sakkola-museoasiaan juhla-kansliassa

klo 14 Ohjelma koulutuskeskuksen Risto Ryti -salissa

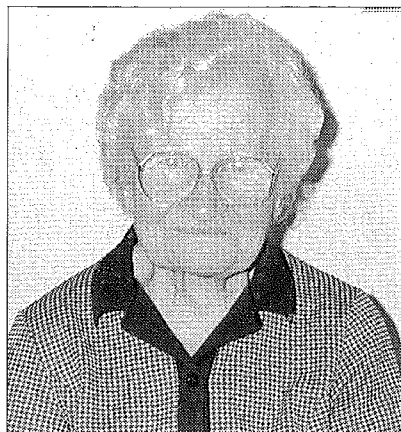
Yhteislaulua
Tervehdyssanat
Musiikkia
Huittisten kaupungin tervehdys
Huittisten srk:n tervehdys
Yksinlaulua

Juhlapuhe
Yhteislaulua
Lausuntaa
Yksinlaulua
Kansantanssia
Lausuntaa
Huumoria
Loppusanat
Yhteislaulua
Päiväjuhlan juontaa Ritva Ytti o.s. Kekki

Karjalaisten laulu
Huittisten Karjalaisten pj. Reino Äikiä
Pelimanniyhtye
Kaupunginhallituksen pj. Aimo Hurri
Kirkkoherra Simo Laitila
Dipl. laulaja Laina Tenkanen,
säestäjänä Mirja Tenkanen
Pankinjohtaja Matti Naskali
Jo Karjalan kunnalla lehtii puu
Auli Airas-Laitila
Harri Kiiski
Sammun Känki, ohjaajana Alli Vaahtera
Aino Kaunistmaa
Huittisten tytöt ja pojat
Säätiön valtuuskunnan pj. Hannu J. Paukku
Satakunnan laulu

Juhlan jälkeen tilaisuus tutustua Raimo Paukun valokuvanäyttelyyn ja museoasiaan.
Ja tietysti myös haastella ja juuvaa kohvii ja ostella tuliaisii myyntipöyvästä.

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

91 vuotta täytti 16.7.99 sakkolais-syntyinen Marja-Liisa Hätönen, omaasukua Partanen, Vesilahdessa.

75 vuotta täytti 29.6.99 Elsa Maria Torvinen, omaasukua Riikonen Tampereella. Hän on lähtöisin Sakkolan Kirkonkylästä.

Vihitty

Katja Kuronen ja Henri Ruostila vihittiin Tottijärven kirkossa 1.8.1998. Katjan isoisan juuret ovat Sakkolassa.

Uusia ylioppilaita

Kati Kanervisto pääsi ylioppilaaksi Messukylän viestintälukiosta Tampereella 5.6.99. Katin äijä on Martti Karonen Sakkolan Sipilänmäeltä.

Tampereen lyseon lukiosta kirjoitti ylioppilaaksi Liisa Annikki Tulonen. Vanhemmat Kaija Tulonen, omaasukua Karonen, ja Juhani Tulonen. Äidin vanhemmat Liisa Karonen, omaasukua Laamanen, ja Martti Karonen Sakkolan Sipilänmäeltä.

Heinolassa juhlittiin 5.6.99 Pauliina Lehtinen, Eino Patjan tytären tyttären lakka-aiasia. Kuvassa mukana Arja, Johanna ja Matti Lehtinen. Patjan suku on lähtöisin Sakkolasta ja Lehtisen suku Heinolasta.

OIKAISU: Edellisessä lehdessä vuosia täyttäneitä -palstalle eksyi nimivirhe. Aili Carlsonin 80-vuotispäivästä kertoneessa tekstissä oli hänen äitinsä nimi väärin. Hänen äitinsä oli Rauha, omaasukua Munkka, myöhemmin Muukka, ei Hinkka.

Toinenkin nimivirhe livahti lehden palstoille. Karosten kesätapaamisesta kertovassa jutussa oli Sirkka Väisälästä tullut Väisänen. Sirkka on siis Väisälä, omaasukua Ukkonen.

KUOLLEITA

Lauri Laamanen in memoriam

Lauri Laamanen oli kirjoittajan setä ja kummisetä. Omat muistoni Lauri-sedästä alkavat 1960-luvun alkupuolelta ollessano noin 3- tai 4-vuotias, jolloin aloin viettää joskus melko pitkiäkin aikoja Lauri-sedän ja Hilkkatädin hoivissa. Tällöin Lauri-setä oli noin 50-vuotias.

Lauri Laamanen syntyi Sakkolassa 3.5.1914. Laamasen perhe viljeli maata Sakkolan Sipilänmäellä ja näissä merkeissä, maatilasta tehdessä, varttui Laurikin aikuiseksi. Perheessä oli kahdeksan lasta, joista Lauri toiseksi vanhin. Isäni Matti Laamanen oli perheen kuopus. Talvisota katkaisi elämänmenon Sipilänmäellä ja vei Laurinkin rintamalle. Laamasen perhe lähti evakkoon ja asettui Urjalan Kylmäkoskelle. Kylmäkoskella lomaillessaan Lauri tapasi tulevan aviopuolisonsa Hilikka Sakaran. Avioliittoon heidät vihittiin keväällä 1944 – saman vuoden syksyllä Sakkolasta lähdettiin toistamiseen ja nyt lopullisesti. Lauri ei koskaan enää nähnyt synnyinseutuaan.

Jatkosodan aikana Lauri sairastui vakavasti. Sairaus jätti pysyvät jäljet hänen terveyteensä. Laamaset asutettiin Pirkkalan pappilan maille, jonne uusi koti valmistui vuonna 1949. Täällä elämä jatkui nyt uusissa puitteissa lypsykarjaa hoitaen ja maata viljellen. Lauri ja Hilikka jatkoivat tilan viljelyä sukupolven vaihduttua.

Lauri-sedällä ei ollut omia lapsia, mutta hän piti valtavasti lapsista. Me kummilapset, meidän sisaremmet ja moni muu sai tuntea Laurin ja Hilkan kodissa harvinaista leikkimielisyyttä, sydämellisyyttä ja huolenpitoa – niin, että tuo koti tuntui aivan kuin omalta kodilta. Itse vietin siellä pienenä nasikkana jopa viikkoja. Myöhemmin koululaisina minä ja sisareni matkasimme Pirkkalaan Helsingistä joka vuosi joulunpyhien aikaan muutamaksi päiväksi maaseudun joulun rauhaan.

Lauri-setä otti mielellään lapsia mukaan kevyempiin maatilasta töihin. Kuin-

kahan moni pikkukaveri onkaan istunut hänen sylissään traktorissa joko heinäkuormaa vetäen tai haravakonetta käyttäen? Kuljin Lauri-sedän mukana milloin missäkin töissä – viljaa mylläämässä, maitotonkia viemässä, traktoria huoltamassa. Hän oli pienen pojan näkökulmasta suuri rauhallinen hahmo, jonka kanssa oli turvallista olla missä vaan. Heinäkorjuuajana Pirkkalassa oli jokakesäinen suuresti odotettu tapahtuma, jossa kaikenikäisille löytyi oma tehtävänsä. Paljon sukua kokoontui tekemään töitä talkoohennessä, mutta meille tenaville Lauri-setä maksoi oikean tilin kesän lopussa. Ne olivat minulle ensimmäisiä työllä itse ansaittuja markkoja – tavattoman tärkeitä. Heinäntekotalkoista on runsaasti ratkiriemukkaita muistoja. Kovaa työtä kevensivät toinen toistaan hauskemmat tarinat ja kummellukset.

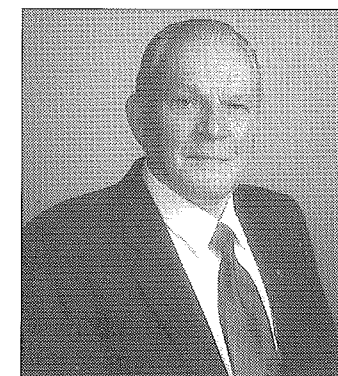
Lauri-setä harrasti musiikkia aktiivisesti. Kuorolaulu oli hänelle sydämen asia. Hän lauloi bassoa Pirkkalan kirkkokuorossa aina 1990-luvun alkupuolelta asti. Hän oli myös urheilumiehiä. Lukemattomat ne urheilukisat, joita yhdessä television ääressä jännitimme toivoen suomalaisille menestystä ja itänaapurin kansalaisille hieman heikompa menestystä. Usein kuulin myös tarinoita Sakkolan Sipilänmäen aholla isolla joukolla pidetyistä peleistä ja kisoista. Karjalaan jäänyttä kotia Lauri-setä muisteli hyvin usein, kuten teki oma isänikin. Käytyäni itse Sakkolassa vuonna 1986 ymmärsin hyvin tuon pohjattoman kaipuun kotiseudulle Karjalaan.

Sydänvaivat varjostivat sedän elämää ja asettivat sille omat rajoituksensa. Tunnollisesti lääkärin ohjeita noudattaen hän sai kuitenkin paljon hyviä elinvuosia ja siirtyi luopumiseläkkeelle. Karjanpidon ja maanviljelyn loputtua setä vielä pitkään niitti pelloja traktorilla hiljaa ajaen; maanviljelijän veri veti pelloille. Vähitellen sairaudet saivat yllätteen, voimat vähenivät ja lopuivat 28.4.1999. Lauri-setä olisi täyttänyt muutaman päivän päästä 85 vuotta. Lauri ja Hilikka ehtivät viettää keuhkollaan 55-vuotishääpäiväänsä, minkä kunniaksi Pirkkalan kirkkokuoro kävi heidän kotonaan laulamassa. Huolimatta sairauksista säilyi Lauri-sedän

mainio huumorintaju viimeisiin päiviin asti. Nähdessäni hänet viimeisen kerran noin kuukautta ennen hänen poismenoaan, saimme yhä edelleen kuulla hänelle niin tyypillisiä leikkisiä letkauksia.

Risto Laamanen

Kalevi Kallosen muistolle

Kalevi Kallonen kuoli lyhyen sairastelun jälkeen Lempäälässä 9.3.1999. Hän oli syntynyt 9.8.1924 Sakkolan pitäjän Lapinlahden kylässä Ida ja Aleks Kallosen vanhimpana lapsena.

Kalevin kauppiaan ura alkoi jo 15-vuotiaana Karjalassa, jossa hän teki kauppamatkoja aina Ensoon saakka. Kauppiaan ammatti muodostuikin hänen elämäntehtäväkseen Lempäälässä eläkkeelle jäämiseensä saakka.

Kalevi Kallonen joutui kokemaan evakon monivaiheisen elämänsäkaaren ehtien asua seitsemällä eri paikkakunnalla, kunnes lopullisesti asettui asumaan Lempäälään muun kotiväen kanssa. Kahden vuoden sodassa olon jälkeen hän harjoitti maanviljelystä ja meni naimisiin Eeva-Liisa Aholan kanssa. Sitten alkoi yli 50 vuotta kestänyt työrupeama Laut Oy:ssä, joka hänen johdolla kehittyi paikkakunnan johtavaksi puutavaraliikkeeksi.

Arkisen työn ohessa hänellä riitti harrastusta monelle alalle. Kalevi toimi luottamustoimissa ammattiinsa liittyvissä yhdistyksissä ja lisäksi seurakunnan ja kunnan valtuustoissa ja myös sotaveteraanityö oli hänelle läheistä.

Isää ja vaaria jäivät kaipaamaan puoliso, kolme lasta, viisi lastenlasta sekä laaja suku ja ystäväpiiri.

Esko-veli

Sakkolan sotainvalidi- ja veteraanikerholaiset Veljeskodissa Tampereella tekivät historiallisen päätöksen: Kerho lopettaa viralliset kokoukset

Sakkolan veteraani- ja invalidikerholaiset jatkavat toimintaansa, mutta vapaamuotoisemmissa puitteissa kuin tähän asti. Kuva kerholaisista on otettu Kaarlo ja Laila Huuskan kotona.

Sakkolan sotainvalidit ja –veteraanit kokoontuivat Veljeskodissa Tampereella 21.3.1999. Kerholla on ollut tapana pitää vuosikokouksensa kerran vuodessa, ja tällä kertaa vuorossa oli Veljeskoti. Syynsäkin oli menetellä näin, kun kerhon puuhamies ja puheenjohtaja Martti Karonen on juuri nyt hoidettavana veljeskodissa. Kuulumiset kyselyämme siirryimme virallisiin asioihin. Kokouksen avasi kerhon puheenjohtaja Risto Jääskeläinen, joka pyysi Martti Karosen johtamaan kokousta. Sihteeriksi pyydettiin Aira Jääskeläinen, mikä oli meille veteraaneille kunnia-asia. Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Kaarlo ja Laila Huuska.

Meillä olikin erittäin tärkeä ja historiallinen kokous: tärkein asia oli, jatketaanko vielä kerhon toimintaa virallisessa muodossa.

Syynä oli se, että voimmeko kunnan ja terveyden takia ylläpitää asioita, jotka vaativat virallisia päätöksiä. Tarkkaan harkittuamme päätökseksi tuli, että jatketaan vapaamuotoisesti toimintaamme.

Saatuamme tehtyä tämän historiallisen päätöksen siirryimme käsittelemään edellisistä vuosista tehtyjä pöytäkirjoja, jotka kerhon puheenjohtaja Martti Karonen oli laatinut toiminnastamme. Ilomielin ja ylpeänä voi sanoa, että saatiin kuulla monet tapahtumat vuosien takaa, joita kerhossamme on tehty ja toimittu.

Pöytäkirjat herättivät keskustelua ja kunnioitusta Marttia kohtaan, joka tekstit oli koonnut. Sakkolan sotainvalidien ja –veteraanien kerhohan on ainutlaatuinen koko Suomessa: olemme saaneet kiitosta ja kunnioitusta tois-

minnastamme, ja Martti Karonen on tehnyt suurimman työn hyväksemme.

Sakkolalaisesta tulevasta museosta Lempäälässä mainittakoon, että Eeva Koironen ja Risto Jääskeläinen hoitavat sinne kerhon asiat, ja ovat varmasti asiantuntijoita tehtävässään.

Ikäväksemme on todettava, että kerhon varainhoitaja Aune Jääskeläinen on myös sairastunut vakavasti, joten senkin puolesta on vaikeuksia viralliseen toimintaan. Saanen siis tässä esittää parhaimmat kiitokset kerhon johdolle ja toivottavaa kaikkea hyvää elämässä kaikille veteraaneille, sisarille ja veljille, kuten myös kaikille sakkolalaisille ympäri maata.

Veljellisin terveisin

Lauri Lamppu

Kronikka Kiviniemestä ja Koppasen suvusta

Muistan lapsuudestani repliikin, jota lopun ikää saa katu. Ukkinen Edustaja-Antti Kuisma oli tullut yllättäen kylään ja kysyy pihassa: Tiijäks sie kuk mie oon? Ukiltahan se näyttää, mutta kun se tuollaista kysyy, täytyy sen olla se toinen merkkimies, josta isä joskus kertoi. Vastaan, että: - Otto-eno. Se sattui vanhaan mieheen.

Sakkolan Kiviniemen Koppasten nuoren polven piirissä kulkee luettava Aune Otontytär Koppasen laatima 610-sivuinen kotiseutu- ja sukukuvaus ”Juuret Karjalassa I-III”. Kyseessä on yhden henkilön kulttuuriteko ja samalla näyte siitä, miten sukuun ja Sakkolaan liittyvää historiaa voi dokumentoida.

Tekijä luonnehtii järkäletään ”lähinnä aineistokoosteeksi”. Totta kronikka sitäkin on, mutta samalla tulee sanotuksi liian vähän. Runsaudessaan teksti piirtää esiin erään sotia edeltäneen elämänmuodon ihmiseen, tapoihin, yhteyksiin. Mukana on yli sukupolvien ulottuvaa hellyyttä, mutta myös tekijän omakohtaisia ja joskus pippurisia kannanottoja. Onpa tekstissä arvoituksiakin eli ”juttuja joita on vaikea selittää”. Muistot noudattavat leijanan liikettä taivaalla ja naru on Kiviniemessä.

Jos maailmanhistoria olisi kulkenut toisin, olisi Kiviniemi vilkas suomalainen kaupunki. Aune Koppanen kuvaa kylän vehmaaksi idylliksi ja risteyspaikaksi. Siellä oli toisella rannalla taajaman alku, mäellä Koppasen kauppiashuone, koski, linnanvallit, rautatiesilta ja maantiesilta sekä ravirata. Oikeastaan siis kauppalaan alku.

Ja millaisen? Jos nuoren polven lukija ei tunne kuvattavia henkilöitä, nousee luonnonkuvaus arvoonsa. Kiviniemi ja koko Sakkola on melkoi-

nen luonnon aarrea. Jos jollakin seudulla kasvaa hietaneilikkaa tai lehtokieloa ja siellä voi yhtä aikaa kuulla kymmeniä käkiä, on paikan täytynyt olla juuri sellainen paratiisi kuin vanhat muistelivat. Lehtoja, hikeviä hietamaita, männikkökankaita, lietenitiä.

Tämmöisessä maisemassa kasvoivat Koppasen lapset, kalastivat, uivat, hiihtivät, tekivät talon töitä. Uimista varten piti keksiä vaikka mitä tekosyitä, vaikkapa sitten matonpesua. Matot veteen likoomaan ja uimaan, kunnes tulee iltapäivä ja kysymys: entä ne matot. Ne löytyvät lopulta, mutta veteen vajonneina ja virran viemänä konnaan toisesta paikasta.

Aune Koppanen esittelee melkoisen joukon kiinnostavia sukulaisia, kyläläisiä ja muuta väkeä. Joukossa on nuorta väkeä ja kuuluisuuksiakin aina noidista ja selvänäkijöistä Larin Parakeen, Faini Aflehtiin ja shakkimestari, sittemmin professori Paul Alvreen.

Jostain tekijä on löytänyt suuret määrät valokuvia, jotka antavat julkaisulle määrätyn menneen ajan hohteen. Mukana on myös kuvia Käkisalmesta, Aunen koulukaupungista.

Muistelmateksti tiivistyy väitteeseen, joka toistuu vielä Talvisota-elo kuvassa ja samanaiheisessa Antti Tuurin kirjassa. Ettäkö Kiviniemen kauppias Emil J. Koppanen olisi ollut venäläisten vakooja! Ei ikimailmassa, sanoo veljentytär. Eikä vakoojana toimiminen mitenkään sovi kauppias Koppasen kuvaan. Hän oli jääkärivärväri ja kaikin puolin isänmaallinen mies, pitäjän ykkösriviä.

Vakoojasyyste perustuikin lopulta

vain yhteen puhelinlaitteen vipstakkiin, jolla puhelut voitiin suuressa talossa ohjata eri kerroksiin. Tällaisen kauppias oli asennuttanut jalkoja säästääkseen toistakymmentä vuotta ennen sodan alkua. Mutta nostetun syytteen perusteella venäläiset laativat lentolehtisiä, joissa kertoivat ”Kiviniemen suurporvari Koppasen” liittyneen heihin.

Kun Aune Koppasen suurtyö varmas- ti kiinnostaa kaikkia kiviniemeläisiä ja puolta Sakkolaa, toivoisi siitä saatavan uudispainoksen. Tällä kertaa muun kuin tekijän kustannuksella.

P.S. Tämän esittelyn laatijan isoäiti oli Katrina eli Kaisa Koppanen, Aunen isosisko, joka kuoli 1931.

Juha Kuisma

Lyrsä päähän helteillä...

Palautetaanpa mieleen taas muutamia murreanoja, joista muunmuassa Emma Koironen on tallettanut:

Karistiet – heinän rippeet
Kartanomoa – pihamaa
Keltarillikka – kehäkukka
Kuohajaine – varjo
Lankuta – juoda paljon
Loma – rautakanki
Luosa – vesilätäkkö
Lyrsä – lippalakki
Pursutella – pestä käsipyökyä
Noppi – poimia marjoja

Kun Heikki löysi isänsä kivijalan ja Tiina kävi mummon raunioilla....

Tällaisia lipsahduksia puheessa voi sattua, kuin nuoremmat polvet kaivelevat sukujuuriaan innokkaina ja iloisina, mutta myös hartaina.

Helteisenä heinäkuun alun viikonloppuna kävivät Röykkylän Huuskat kotonaan.

Manu ja Katri Huuskalla oli kahdeksan lasta. Matkalla meitä oli kaksi Manun ja Katrin lastenlasta, seitsemän lastenlastenlasta ja vielä yksi seuraavastakin sukupolvesta sekä neljä sukuun naitua.

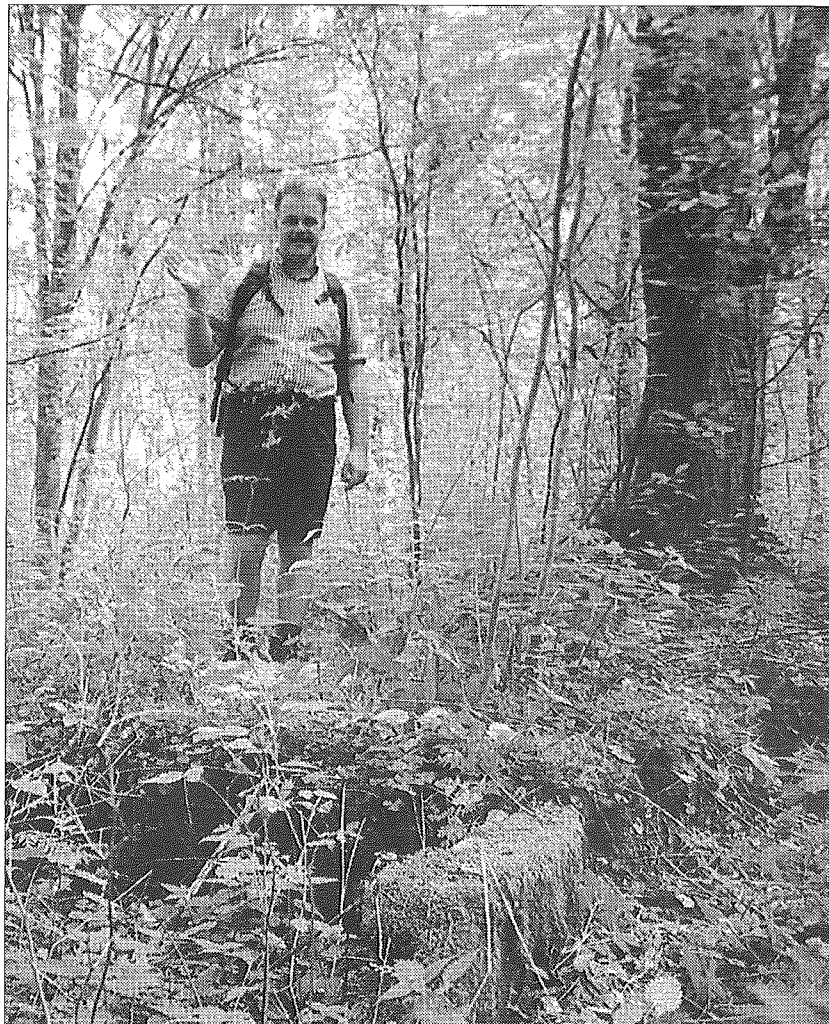
Tulopäivän päätteeksi kuljimme Taipaleen taistelupaikoilla, pesimme matkapölyt Laatokassa, ja kolme uskalikkoa oli uimassakin. Laatokan aava ulappa oli haaveen ja mielikuvien täyttymys, elämys meille vain kirjoista lukeneille.

Lauantaina aamukahvin aikaan ukkonen jyrisi ja häipyi sen siliän tien. Heti aamusta yritimme paikallistaa Huuskan suvun leposijoja vanhalla hautausmaalla, ja Sakkolan kirkon raunioilla vietimme rauhallisen hetken.

Ja sitten Röykkylään! Entiset talonpaikat katsastettiin ja kivijalkoja löytyi. Kuuntelimme Aarnen (Huuska) ja Hilkka-Liisan (Palomäki) muisteluksia ja kertomuksia menneistä tapahtumista. Ne elävöittivät paikkoja ja ihmisiä meille nuoremmille.

Löysimme Huuskan sukutalon vanhan kaivon, jonka vesi oli edelleen hyvää. Pitihän sitä maistaa. Alkuperäisiä rakennuksia tai osia oli ainakin kaksi, kivijalkoja useita. Kaivauksien tuloksena lähti kotiin tiilenkappaleita, lautasen palasia, ja tietenkin puutarhan kasvivilikoima laajeni.

Vuosisadan alun kirsikkatarhasta säilynyt viimeinen puuvälikki oli talven aikana lopullisesti menehtynyt, mutta meitä varten olivat nykyiset asukkaat istuttaneet vähitellen vuosien varrella muutamia uusia poikasia. Ne olivat hyvässä kasvussa.

Heikki Karjalainen ja suvun kotikonnut Röykkylässä. Isän kotitalon kivijalkakin löytyi.

Talojen nykyiset venäläiset asukkaat ottivat meidät vastaan jälleen kerran lämpimästi ja pöydät notkuen. Tosin vanhemmalla polvella oli jo vuosia jatkunut ystävyys suhde. Meille nuoremmille tämä oli ainutlaatuinen tilaisuus tavata nykyisiä asukkaita: karsia ennakkoluuloja... saada muisteltavaa ja kerrottavaa, siis elämys ja kokemus.

Suvannossakin oli uitava, lapsuuden hiekkarannoilla; joskin vanha uima- paikka oli kyllä kaisloittunut. Nuorem-

pi polvi vietti rauhallista piknikkiä rantahiekalla – ja Suvanto oli niin kaunis. Syntyi ajatus pikkuserkusten omasta sukujuhlasta.

Iltayöstä oli upeaa kävellä Kiviniemen kosken partaalla – ilma ja ilta olivat juuri niin kauniita kuin vanhempien kultareunaisissa muisteloissa olimme kuulleet.

Ja puhetta ja juttua riitti. Mikä on sukupolvien välinen kuilu? Se on asennekysymys. Henkeä pidätellen kuun-

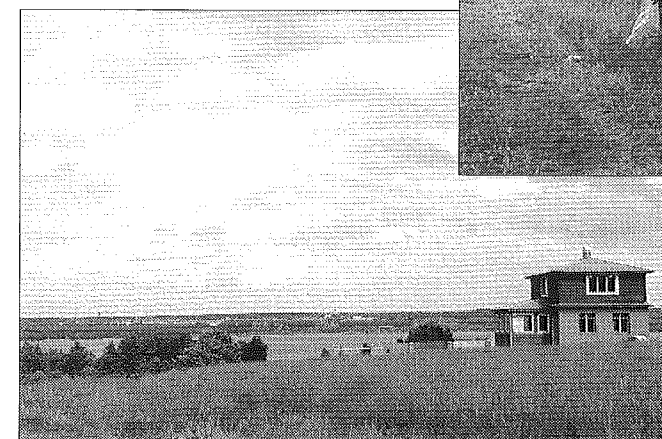
Aarne Huuska kävi lapsuutensa mummolassa.

telimme ja yritimme tallentaa muistiin ne kokemukset ja kertomukset, joita saimme suvustamme kuulla. Ne antavat meille tukevat juuret ja siteet Sakkolan Röykkylään.

"Yksi seitsemästä"

Tiina ynnä muista sukulaisista Toivo-sedän talon kivijalan kohdalla pietarilaisten huviloiden keskellä - meidän pellolle rakennettujen.

Näkymä Röykkylästä kesäisenä päivänä 1999, kirkolle päin Suvannon yli.

Toivioretkellä Karjalan kannaksella Kasarmin kotimaisemissa

Esko Torsti kirjoittaa eteläpohjanmaalaisten sotaveteraanien ja muiden matkassa olleiden tutustumiskäynnistä kannaksen taistelumaastoihin.

Ensimmäisen päivän kohteemme oli Haminan Reserviupseerikoulu, joka tänä vuonna täyttää 80 vuotta. Seuraava kohde oli Salpalinja Miehikkälän kunnassa, jossa oli noin 30 valettua tulipesäkettä miehistösuojineen.

Lappeenrannassa tutustuimme varsin laajaan sankarihauta-alueeseen. Tällä paikalla myös veisasimme ensimmäisen virtemme, ja sen jälkeen teimme niin kaikkien muidenkin muistomerkkien äärellä.

Yövyttyämme kaupungissa suuntasimme rajan yli. Nuijamaalta matka jatkui seuraaviin kohteisiin: Tienhaara, Viipuri, Summa, Perkjärvi, Uusikirkko, Vammelsuu, Raivola, Kivennapa, Siiranmäki, Terijoki, Rajajoki, Valkeasaari, Kiviniemi, Taipale.

Aina kun lähestyimme jotain taistelupaikkaa, niin sotaveteraanit tai -invalidit kertoivat omia karmaita kokemuksiaan noilta ajoilta, jolloin monesti joutui katsomaan kuolemaa silmästä silmään. Liikuttavia olivat ne tarinat, kun hyvät kaverit viereltä kaatuivat, mutta itse saattoi säilyä täysin vahingoittumattomana. Varjelus oli monen kohdalla ihan käsittämätöntä. Esimerkiksi isäni kohdalla sattui ainakin kaksi kertaa niin, että sisäinen ääni tai suojeluskenttä kehotti siirtymään hieman toiseen paikkaa, ja aina kun oli siirrytty, tuli täysosuma siihen, josta olivat lähteneet.

Taistelupaikoissa ei ollut kovinkaan paljon näkemistä, sillä juoksuhaudat ja bunkkerit olivat vajonneet umpeen, ja synkkä metsä kasvoi päällä. Mutta sodan muistot koskettivat hyvin läheisesti siellä olleita.

Haparaisten kylässä minua kiinnosti

Tämä päävartio seisoo yksin ikään kuin muistomerkkinä entisestä Kiviniemen puukasarmista.

eniten ihmeen hyvin säilynyt Väinö Linnan Antti Rokan kotitila Pylkkänen. Taipaleessa kävimme Terenttilässä ja Kirvesmäessä, joissa oli varsin selvästi tuliasemia ja juoksuhautoakin näkyvissä.

Matkan varrella suoritin ohjelmaa. Pidin muun muassa esitelmän Vuoksen vesistön synnystä ja tärkein asia oli tietysti se, miten Taipaleen joki on syntynyt.

Kaksi yötä me yövyimme Losevskaja -hotellissa Kiviniemen kosken ja Vuoksen liittymäkohdassa, missä minä olin uintimerkkejä suorittamassa vuonna 1938.

Koska vietin lapsuuteni Kiviniemen kasarmilla, niin tietysti se piti nähdä 60 poissaolovuoden jälkeen. Taksilla huristin kohteeseen. Kasarmin pääportti oli nyt siirtynyt entisen sotilaskodin kohdalle, jota rakennusta ei enää ollut. Portilla seisoivat nais- ja miessotilas, eikä siitä päässyt sisälle. Mutta menimme entisen pääportin kohdalta sisälle ja pääsimme ihan vapaasti kulkemaan noin 500 metriä entisen päävartion eteen, joka seisoivat ikään kuin muistomerkkinä noista ihanista ajoista, jotka

sain viettää kasarmilla pikkupoikana. Alueelta olivat kadonneet kaikki puukasarmiin kuuluneet rakennukset, vain lämpökeskus oli entisellä paikallaan. Kun seisoiimme tässä päävartion luona, niin entisen pajarakennuksen suunnassa oli venäläisiä suorittamassa sulkeisharjoituksia. Sieltä tuli eräs miellyttävän oloinen venäläinen kapteeni luoksemme ja sanoi, ettei siellä saisi olla.

Minulla oli miellyttävä kuski, joka osasi yhtä hyvin suomen ja venäjän kielen. Hän selitti, että minä olen lapsuuteni viettänyt niissä maisemissa, sillä isäni oli toisen komppanian vääpeli ja toimi myös koko sodan ajan toisen komppanian vääpelinä.

Siitä olisi ollut vielä 600 metriä sinne kivikasarmiin, jossa me asuimme ennen sotia. Tiedän kaksi vuotta sitten saamani kuvan perusteella, että rakennus on vielä ehjä, joten olimme nähneet riittävästi ja voimme poistua.

Matkamme muonitukseksi meillä oli mukana paljon erilaista ruokatavaraa: meillä oli itse asiassa paremmat eväät kuin Losevskaja-hotellissa. Nautimme matkan varrella kolmet vahvat kenttä-

Löytyykö Airin ja Annelin hoitaja?

Aloin taas kerran koota Karjalasta, Kiviniemestä lähdön muistojani. Kaiken muun ohella rupesi mieltä askarruttamaan eräs henkilö.

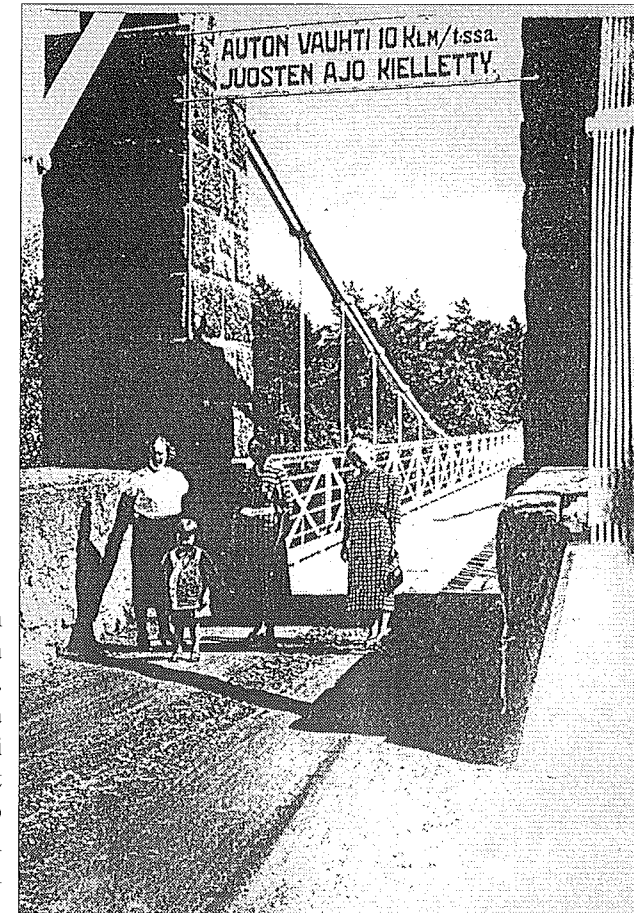
Vanhempamme, Hilja ja Juho Naskali, lähettivät meidät 6- ja 5-vuotiaat pikkutytöt Airin ja Annelin, marraskuun viimeisen päivän iltana 1939 Jämsään Kottilan kartanon maille.

Äitikin jäi lottana isän mukana sotaan. Meitä hoitamaan tuli moneksi viikoksi ilmeisesti hyvin luotettava nuori tyttö, joka sittemmin katosi elämästämme täysin. Emme tiedä nimeä, ikää tai ulkonäköä.

Yhä uudelleen joutuu katumaan, ettei kysynyt vanhemmilta heidän eläessään. Minua kiinnostaisi löytää tämä, ilmeisesti 1920-luvulla syntynyt nainen. Siis: jos Sinä hoitajamme satut lukemaan tämän viestin, ota yhteyttä!

Airi Aapola
31600 Jokioinen
puh. 03- 4383052
tai 02-877013

Kiviniemen kosken sillalta vuodelta 1930. Kuvassa keskellä kirjoittajan äiti Elli Torsti. Toiset naiset ja tyttö ovat Suopellon valokuvaamon väkeä.

lounaat Siiranmäessä, Taipaleenjoella ja tulomatkalla Suomen puolella.

Reissu onnistui sataprosenttisesti, sillä meillä oli kokenut matkanvetäjä, entinen upseeri Kao Piittari Ylistarosta. Hän todella hallitsi koko sotahistorian.

rian.

Vaikka Kannas on kuin hoitamaton kesantoalue, oli se silti näkemisen arvoinen, sillä muistot elävät.

Esko Torsti
Laihia

Meidän perhe soutelemassa kasarmin keskellä sijaitsevassa pienessä Valkjärven, hevoslaiturin ja sotilaslaiturin välisellä alueella.

Matka Karjalaan entiselle kotiseudulle kesäkuussa 1999

Lähdimme Tuovisen bussilla Lempäälästä aamulla klo 4.30 kohti Helsingin länsi-satamaa ja sieltä laivalla Tallinaan. Matka alkoi erittäin hyvän sään vallitessa ja miellyttävässä matkaseurassa. Matka järjestäjän Helka Saarisen ja bussin kuljettajan Erkki Ahosen suojeluksessa.

Saavuimme Tallinnaan aamupäivän tunteina pienen sateen lomassa, mikä ei häirinnyt mitenkään matkan odotuksia, ja tutustuimme Tallinnan nähtävyyksiin sekä kauppapaikkoihin.

Sieltä jatkoimme Viron maaseutua silmäillen kohti lihakaupunki Rakveria. Yövyimme hotelli Wessenberissä, joka on erittäin siisti ja miellyttävä hotelli. Söimme tässä majapaikassa runsaan liha-aterian ja tutustuimme ilalla kaupungin nähtävyyksiin. Matka siis alkoi hyvin mukavissa merkeissä, niinkuin matkan järjestäjät olivat sen suunnitelleetkin.

Aamiaisen jälkeen matkamme jatkui Narvaan, jossa saavuimme Viron ja Venäjän väliseen tulliin .Sielläkin tuli-kin tenkkapoo. Meistä riippumattomista syistä odotimme melkein neljä tuntia tullessa. Onneksi saimme olla hyvin ilmastoidussa bussissa tämän ajan. Odotus ulkona ,lähes kolmenkymmenen asteen helteessä, olisi ollut monelle ylivoimainen kokemus .

Kuljettajamme Erkki oli aina tilanteen tasalla, lohdutellen meitä pian jatkuvasta matkasta .

Tullien jälkeen jatkoimme Inkerimaan lävitse kohti Pietaria, jossa pysähdyimme hotelli Astorian läheisyyteen, missä vaihdoimme markkoja rupliin. Ruplia tulikin satasella iso kourallinen. Ihmettelimme mihin näin paljon ostovoimaa oikein tarvitaankaan.

Pian lähdimmekin miljoonakaupunki Pietarin liikenteen seassa kohti Ki-

viniemeä, Erkin sompatessa bussia ja hauskoja puhellessa. Tässä hirmu liikenteessä bussimme liikkui muutaman sentin etäisyydellä lähimmästä autosta. Vanha suomalainen Ukkosen Jumala vielä järjesti hurjan myrskyn päälle. Siinä lenteli pientä ja suurta törkyä sinne tänne, Erkin pokka vain piti. Häneltä tuli aina selostusta huumorilla höystettynä kaiuttimista, olimme ammattimiehen kyydissä.

Ennen Kiviniemeä näimme kuinka iso koivu oli myrskyssä kaatunut ylitien ja venäläinen linja-auto oli suitsunut melkein rotkoon, miten lie matkustajien käynyt.

Kiviniemessä majoittumisen jälkeen meitä odotti ruokailu, johon suhtauduimme hiukan varoen. Varovaisuus osoittautui turhaksi, sillä ruoka oli hyvää ja puhdasta sekä ravitsevaa. Muuten tässä majapaikassa olivat paikat hiukan vinksin vonksin, mutta ei se paljon häirinnyt väsyneitä matkaajia.

Tapasin Kiviniemen sillalla ihan yllättäen tuttavani Loposen Veikon. Hän oli sotaveteraanien matkassa tutustumassa vanhoihin taistelupaikkoihin. Vaihdoimme kuulumisia vielä aamiaispöydässä. Terveisiä vaan Veikolle.

Seuraavana aamuna tuli entisten kotikylä matkojen vuoro. Takseja tilattiin ja ei muuta kuin menoksi .Mekin vaimoni Ritvan ja pojanpoikani Laurin kanssa saimme partasuu-ajurin ja Ladan käyttöömmme. Pian sitä mentiin rämisevän Ladan kyydissä kohti kotikylää. Taksimme pakokaasuista osa tuli auton sisälle mitenkään häiriten kuljettajaamme.

Kohta taksimme saapui entisen Sakkolan kirkolle Gromovoon. Sompailimme ahtaiden kujien ihmis asuntojen ja karsinoiden keskellä paskan jou-

kossa kohti Karholan Kurikkalaa, jossa olen syntynyt. Kurikkalassa ei ollut enää yhtään entistä asuntoa jäljellä. Toisin oli vielä 1970-luvulla, jolloin kävin muutaman kerran Sakkolassa, silloin oli vielä joitakin vahoja rakennuksia jäljellä. Nyt kaikki pellot Kurikkalassa olivat vanhalla heinällä .Sainoin kuvaamaton tunnelma siinä tuli.

Kurikkalan jälkeen suuntasimme takaisin kirkonmäelle ja hautausmaalle. Kirkonkylän asuntoalueen välittömässä läheisyydessä Luprikkalaan menevän tienvarteen oli ajettu paskaa ja kippattu vieri viereen noin parin hehtaarin alueelle. Ainakin puolimetriä pakusti sitä aitoa luonnontuotetta oli kauttaaltaan. Miten lie ollut karpästen kanssa. Hyvät pesäpaikat jokatapauksessa siinä sijaitsi näille luontokapaleille. Vedenottamokin siinä hiekkamaastossa ei ollut kaukana. Saju sai omat arominsa.

Hautausmaalla hain sukuni hautapaikkoja huonolla menestyksellä. Muutaman metrin tarkkuudella uskoinkin lopulta löytäväni. Venäläiset olivat haudanneet sinne myös vainajiaan. Heidän hautansa olivat aidattu ja niissä oli istumapenkit sekä pöydät surevia omaisia varten. Kätevää - olivat ajatelleet eläviä. Suomalaisten entisistä haudoista, joissa oli ollut rautainen risti, oli lekalla lyöty risti poikki ja myyty romuksi. Venäläiset olivat heitelleet törkyä sinne tänne, jopa kasoihin. Merkillistä piittaamattomuutta hautausmaalla.

Jatkoimme Ladalla matkaamme entisten kauniitten kylien läpi Taipaleeseen, Laatokan rannalle. Luonto Laatokan rannalla oli vielä erittäin kaunista, muuten seutu oli yhtä röttelöä. Lähdimme takaisin Kiviniemeen hyvin apealla mielellä. Näimme kuinka Kirk-

Säätiö jatkaa entisellä kokoonpanolla

Suvanto-Säätiön valtuuskunnan vuosikokouksessa päätettiin, että säätiön hallinto pysyy entisenkaltaisena. Lempäälässä pidetty kokous päätti, että nykyinen valtuuskunta ja hallitus jatkavat nykyisellä kokoonpanollaan siihen asti, kun patentti- ja rekisterihallitus on hyväksynyt säätiön uudet säännöt. Tärkein asia niissä on nimenmuutos Sakkola-Säätiöksi.

Valtuuskunnan puheenjohtajaksi jatkaa siis Hannu J. Paukku Loimaalta ja varapuheenjohtajana Hannu Turkinen Lempäälästä.

Toimintakertomus vuodelta 1998 sekä talous käytiin läpi ja hyväksyttiin. Säätiön tilintarkastajiksi nimettiin Pirkanmaan Tilintarkastus Oy ja Jaakko Valkonen sekä varatilintarkastajaksi Tuula Laitinen.

Säätiön talous on edelleen vakaalla pohjalla ja toiminta jatkuu perinnetyötä tehden; tärkeimpänä nyt vireillä olevan Sakkola-museon perustaminen nimetyn työryhmän johdolla. Hankkeissa on myös lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkkin entisöiminen Sakkolan Hoivinkyläseuran kanssa yhteistyössä. Lisäksi etenemässä on virallinen kuntayhteistyö Sakkolan alueen ja Vesilahden, Punkalaitumen ja Lempäälän kuntien kesken.

Kokouksessa kirjattiin ylös myös vuoden 2000 Sakkola-juhlien pitopaikka; silloin pitäjäjuhlaa vietetään Vilppulassa.

Suvannon Seutu -lehti jatkaa ilmestymistään samalla nimellä, vaikka säätiön nimi muuttuu. Lehden tilaushinta nousee ensi vuonna sataan markkaan.

Karjalaista aikaa -kirja julkistettiin

Karjalaisten kesäjuhlien aikaan Vaasassa julkistettiin uuden karjalaisen kirjallisuuden antologia Karjalaista aikaa. Antologiassa on tekstejä niin Heikki Hietamieheltä, Laila Hietamieheltä, Heikki Turuselta kuin Anja Kauraselta, Markus Kajolta, Ilkka Remekselta ja muutamilta muiltakin tunnetuilta suomalaisilta. Aiheet liikkuvat eri saroilla, kuitenkin karjalaisuuteen kietoutuen. Kirja kartoittaa Karjalan maata ja karjalaisten sielunmaisemaa monipuolisesti ja esittelee yllättävienkin kirjailijoiden ja runoilijoiden uusinta tuotantoa.

Lisätietoja teoksesta saa ja tilauksia voi tehdä Karjalan Liitosta puh. 09 - 799 828.

kojoessa oli vesi tosi vähissä. Seutu oli täynnä röttelörakennuksia ja kaikenlaista romua. Ainoa positiivinen havainto oli Sipilänmäeltä yhä näkyvä kaunis luonto.

Olin vaimoani ja pojanpoikaani varoittanut monta kertaa tämän matkan näkymistä. He olivat nyt ensikerran näkemässä synnyinseutujani. Pojanpoika Lauri sanoikin, että oli se hyvä pappi, kun kerroit etukäteen mitä tulimme näkemään.

Kävin Laurin kanssa uimassa Kiviniemessä muutaman kerran. Vesi oli leppoista ja otti meiltä osittain pahan mielen pois.

Seuraavana aamuna bussimme suuntasi kohti Suomea. Poikkesimme Äyräpään taistelupaikoilla Erkin Ahosen selostaessa, niinkuin historian opettajan, hyvin asiantuntijan tiedoilla kannaksen henkilöitä ja entistä elämää. Eivät turhan takia ole Erkin vanhemmat poikaansa maailmaan saattaneet, niin hyvin Erkki työnsä osaa.

Kiertelimme bussilla vielä Viipurissa pysähtyen Viipurin torille ostoksia tekemään. Tämäkös oli oma elämyksensä, kauppiaita oli joka lähtöön. Puoli väkisin kaupattiin vaikka mitä, ja ihmekumma melko tasokasta tavaraa halvalla.

Erkki neuvoi ja varoitteli käyttäytymistämme täällä Viipurissakin. Piti vain pitää varansa, ettei hortoillut yksin. Mikäli olisi yksin kuljeskellut, niin takeita ei ollut siitä etteivätkö matkalaistemme rahat olisi olleet jonkun toisen hallussa alta aikayksikön.

Kun saavuimme Suomen tulleihin Vaalimaalle oli kotoinen ja turvallinen olo. pääsimme takaisin siistiin Suomeen.

Näin matkustajan silmin katsoen kiitän matkanjohtaja Helka Saarista ja kuljettaja/opas Erkki Ahosta sekä myöskin kanssamatkustajia erittäin miellyttävästä seurasta.

Aaro-Kurikka
Punkalaidun

Pakkoluovutetun Karjalan palautusprosessista

Kesän kotiseutumatkot vanhoille kotiseuduille ja oman suvun juurille Karjalaan ovat taas menossa. Lähdön alla käy mielessä, että näinköhän tulemme aina käymään "omalla maalla vieraalla maalla" vai onko sittenkin joskus vielä mahdollista, että käymme vain "omalla maalla"? Tässä on koottuna joitakin ajatuksia, siitä miten palautusprosessia voitaisiin edistää ja miksi se olisi jopa välttämätöntä. Näillä ajatuksilla varustettuna toivotetaan myös kaikille antoisia kotiseuturetkiä omalle maalle.

KARJALANKYSYMYKSIÄ JA VALTIOVALTA

Yleisesti Suomen valtiovalta suhtautuu nihkeästi Karjalan palautusasiaan tai ajatusta pidetään jopa valtion kannalta vaarallisena. On ollut helpompaa omaksua suhtautuminen,

jossa korostetaan palautukseen liittyviä haittapuolia kuten taloudelliset kustannukset, alueelle kehittyneet ympäristö- ja väestöongelmat, alueen syrjäytyminen muun valtakunnan kehityksestä jne. Aikaisempina vuosikymmeninä asia yritettiin vaieta kuoliaaksi. Kumpikaan taktiikka ei ole onnistunut nujertamaan karjalaisten kaipausta kotiseuduilleen ja suomalaisten oikeustajua vääryydellä riistettyjen alueiden palauttamisesta. Näkyvästi palauttamista ovat esillä pitäneet mm. valtioneuvos Johannes Virolainen ja puhemies Riitta Uosukainen. Vaaliteemaksi asti kukaan näkyvä poliitikko ei kuitenkaan ole Karjala-kysymystä uskaltanut ottaa sen paremmin kotimaisissa- kuin eurovaaleissaakaan.

On perin outoa, että palautukseen liittyviä suuria mahdollisuuksia ei tunnisteta. Yksittäisten ongelmien ratkomista pidetään ylipääsemättömänä kynnyksellä ja katsotaan asiaa lyhyellä

Nuoremman polven karjalainen Jouni Koivisto osallistui sukulaisten- ja kera säätiön 50-vuotisjuhliin Sakolassa.

tähtäimellä. Jos Suomessa sotien jälkeen olisi ollut vallalla näin apaattinen ja sisuton mieliala, sodan vaurioista tuskin oltaisiin selvitty niin loistavasti tuloksin kuin olemme saaneet nähdä. Suomalaisella sisulla ja karjalaisella elämänuskolla Karjala kyllä saataisiin taas nousemaan ja kaikki järkevät sijoitukset pidemmällä aikavälillä osoittautuisivat kannattavaksi.

TALOUELLINEN KYSYMYKSIÄ

Palautuksen taloudellisesta rasitteesta puhutaan paljon. On tehty selvityksiä, mitä alueen hankinta ja kunnostus maksaisi markkoina jokaista suomalaista kohden. Asiaatuntevan selvityksen on tehnyt mm. valt. tri Jukka Sepinen Karjalan Liiton toimesta. Tämä selvitys on myös Suomen eduskunnalle esitelty.

Selvityksiä tuntuu yleisesti vaivavan se, että lasketaan erilaisten inves-

tointien kustannuksia, mutta ei huomioida sitä, että investoinnit alkavat myös maksaa itseään takaisin ja lopulta ovat puhtaasti tuottavia.

Eri tahot olisivat varmasti halukkaita sijoittamaan Karjalan palautukseen suuremmankin panoksen kuin jokin mk 20.000,- per suomalainen. Edellyttäen tietenkin, että he saavat sijoitukselleen asiallisen vastineen.

Pieni, mutta hyvä esimerkki investointikohteesta on Viipurin Aalto-kirjasto. Viime vuosina Suomi on mittavasti tukenut rakennuksen korjaus- ja kunnostustöitä. Korjaus kyllä saataneen aikanaan tehtyä, mutta venäläisenjärjestelmän mukaisesti kirjasto ei kuitenkaan ala tuottaa kunnostuksen jälkeen mitään, millä laitosta pidettäisiin jatkossakaan yllä. Suomalaisessa järjestelmässä kirjastolle luotaisiin tiettyjä maksullista palveluita kuten tilojen vuokraus, lainausmaksu yms. joilla rahoitettaisiin laitoksen tulevaa ylläpitoa.

Sinänsä pakkoluovutettujen alueiden ostaminen Venäjältä on ajatuksena absurdi, koska Suomi on ensinnäkin ainoana maana maailmassa joutunut maksamaan II maailmansodan jälkeen täysimääräiset sotakorvaukset Venäjälle että sen lisäksi joutunut luovuttamaan suuren osan, parasta aluetta vuosikymmeniksi Neuvosto-Venäjän käyttöön ilman mitään vastinetta. Monesti tätä väitettä vastustetaan toteamalla, että saihan Suomi sentään vastineeksi rauhan. Naapurivaltiomme nykyjohto on kuitenkin myöntänyt sodan olleen seurausta suurvaltapelistä ja Suomen joutuneen sotaan tahtomattaan ja Suomen oli pakko hyväksyä epäsuotuisat rauhanehdot. Yhtä lailla kuin Porkkalanniemi ja Hanko ovat tulleet palautetuiksi, pitäisi muutkin menetetyt alueet palauttaa (Karjala, Salla, Petsamo ja Suomenlahden

saaret). Mikään peruste palauttamatta jättämiselle ei ole väite, että "rajat ovat pysyviä ja

muuttumattomia". Sellaisia ei ole koskaan ollut, ja kuten viime vuosina olemme saaneet nähdä, ei tule olemaankaan. Rajat ovat aina siirrettävissä. Esimerkiksi etelänaapurimme Viro on neuvottelujen kautta muuttanut rajalinjaansa Venäjän kanssa Peipsijärven seuduilla ja Saksojen väliltä raja on poistettu kokonaan. Japani neuvottelee jatkuvasti muutaman pienen saaren palauttamisesta Venäjältä takaisin japanilaisille. Rajansiirrossa ei enää tarvitse käydä tuhoisaa sotaa. Jokainen syy, jolla neuvottelujen aloittamista Karjala-kysymyksessä siirretään on tekosyy, mutta asian siirtäminen ei ratkaise itse ongelmaa.

RAKENNUSKANNAN TILA

Väite siitä, että alueen rakennuskannalla ei olisi enää mitään arvoa on virheellinen. Totta on se, että useimmat neuvostoajalta peräisin olevat kyhäelmät voitaisiin huoletta ajaa maan tasalle, mutta lähes jokaisesta kylästä ja kaupungista löytyy kyllä riittävä määrä vanhoja suomalaisperäisiä tai historiallisia rakennuksia kotiseutumuseoiden tarpeiksi. Ja se on nykyoloissa riittävästi. Tuskinpa kukaan nyky-yhteiskunnassamme elävä haaveileakaan sellaisesta, että ottaisi jonkin vanhan vuosikymmeniä kunnostamatta olleen hirsipirtin vakituiseksi asunnokseen Karjalaan palattaessa. Meillä on Suomenlahden eteläpuolella nähtävillä, miten vanhoja, rakenteeltaan hyviä, mutta ulkoisesti ränsistyneitä rakennuksia voidaan huolella entisöidä ja palauttaa käyttökuntoon ja samaan aikaan rinnalle nousee nykyaikaista, tasokasta rakennuskantaa. Tämä olisi tietenkin Karjalankin tie; joitakin rakenteeltaan hyväkuntoisia vanhoja pirttejä voitaisiin kunnostaa esimerkiksi kesäasunnoiksi ja kaupunkien arvotilat kunnostettaisiin ja palautettaisiin entiseen loistoonsa.

KANSALLISUUSONGELMA

Alueella lieenee tällä hetkellä n. 300.000 venäläissyntyistä asukasta.

Osa on siellä

pysyvämminkin. osa tulee alueelle kesäksi Pietarista ja Leningradin piiristä. Mitä näille ihmisille pitäisi tehdä alueen palautuksen yhteydessä? Vanha ryssä-käsitys leimaa uhkakuvilleen koko keskustelua asiasta. Venäläinen ihminen on kuitenkin leimallisimmillaan ystävällinen, vieraanvarainen ja avulias. Yleensä venäläinen on myös suhteellisen hyvin koulutettu ja sivistynyt, vaikkakin nykyoloissa hän ei välttämättä tee sitä työtä, jota koulutuksen perusteella pitäisi.

Neuvostoyhteiskuntaja sen seurauksena tapahtunut taloudellinen romahdus ovat aiheuttaneet sen, että tietty yhteiskunnan aines on nähty tilaisuutensa tulleen nousta kurjuudesta keinoja kaihtamatta. Karjalan kannaksella tätä ainesta (ns. Käkisalmen mafiat) on kaiken todennäköisyyden mukaan kuitenkin promillielukema, joskin esim. matkailubisneksen yhteydessä aika näkyvä.

Karjalan kannas oli aikaisemminkin kansainvälisen kanssakäymisen aluetta. joten ei olisi mitenkään poikkeuksellista, että siellä jatkossakin olisi voimakas venäläinen kansanryhmä. Tosin on selvää se, että joukossa on paljon ihmisiä, jotka suhtautuvat suomalaisiin yhtä epäluuloisesti kuin useat suomalaiset heihin. Niinpä osa siirtynee rajankäynnin yhteydessä alueelta vapaaehtoisesti pois. Osa väestöstä taas on pakkosiirretty kaukaa etelä-Venäjältä, jonne ovat jääneet heidän sukujuurensa. Kertakorvauksena maksettavalla paluurahalla tämä väestönosa palaisi vapaaehtoisesti kotiseuduilleen. Kannakselle jäävät pyrittäisiin kotouttamaan rinnakkaiseloön suomalaisten kanssa. He tulisivat tietenkin yhteiskunnan sosiaaliturvan ja kansalaisoikeuksien piiriin, mutta oikeuksien lisäksi heille aiheutuisi tietenkin myös yhteiskunnan velvollisuuksia mm. auttavan kaksikielisyyden vaatimus sekä vastaava työvelvoite kuin meille.

Alueelle palaaville suomalaisille, erityisesti viranomaisille syntyisi niin ikään kaksikielisen palvelun edellytys.

Suomessa on tällä hetkellä jo voimakas ruotsinkielinen vähemmistö ja sen vaikutus näkyy vain alueittain. Suo-

men-ruotsalaiset ovat selkeästi keskittyneet saaristoon ja rannikkokuntiin. Suomenvenäläisen vähemmistön suhteen tapahtuisi todennäköisesti vastaava keskittymistä, ja kaksikielinen alue (suomi-venäjä) rajoittuisi tietyille alueille so. Karjala ja etelärannikko. Työstä tuskin olisi pulaa lähivuosikymmenen aikana, työn organisointi olisi kuitenkin vaativaa.

YMPÄRISTÖONGELMAT

Kannaksen ympäristöongelmat eivät näyttäydy niinkään maaseudulla, mutta kaupunkien läheisyydessä, Laotokalla ja Suomenlahden rannoilla ympäristöongelmia selkeästi esiintyy. Suomihan rahoittaa tällä hetkellä näiden ongelmien hoitoa. Olisi aika epätodennäköistä, että alueen kuullessa hallinnollisestikin Suomeen, ongelmia ei pystyttäisikään hoitamaan. Tälläkin hetkellä ympäristöongelmien voidaan todeta paikoitellen helpottuneen, vaikka niiden hoidon valvonta on lähes täysin venäläisillä viranomaisilla.

TOIMIVAT RAKENTEET

Monessa yhteydessä on tuotu esille se, miten Kannaksella kaikki on rakennettava alusta asti. Ei ole olemassa mitään valmista infrastruktuuria. Väite ei ole koko totuus. Kyllähän me alueella matkailevat olemme saaneet huomata, että osa teistä on suorastaan hyvässä kunnossa ja valtaosa kuitenkin ajettavassa kunnossa. Sähkö tulee joka puolelle ja gsm-aikakaudella puhelinverkostoa ei välttämättä tarvitse enää siotoakaan puhelinverkkoihin. Perusvalmiudet ovat siis olemassa ja uusien teknologisten innovaatioiden alalla Suomi on johtavia maita maailmassa.

Lähes hoitamattomat pellot, metsät ja valjastamattomat vesivoimat taas tarjoavat enemmänkin mahdollisuuden kuin silloin, jos ne olisi jo etukäteen neuvostomallilla tuhottu. Koko Kannaksen alue on suoranainen haaste ja mahdollisuus niin elinkeinoelämän-, teollisuuden, kaupan, viljelytalous- kuin matkailun kehittämälle ja rakentajille. Alueelle voidaan tehdä erinomaisesti palvelevat rakenteet ja

verkostot, ja kokemusten perusteella välttää sellaiset suunnittelun perusvirheet, joita ehkä aiemmin manner-Suomessa on tehty. Karjalasta voitaisiin kehittää nykyaikaisen ja modernin ympäristö- ja yhteiskuntasuunnittelun mallikohde.

ALUEELLINEN ITSEHALLINTO JADEMILITARISOINTI

Koska suomalaiset on kuluneiden sodanjälkeisten vuosikymmenten aikana opetettu uskomään, että Karjalaa ei kannata palauttaa ja se on jo a vaarallista, niin on selvää, että palautuksen, p vastustajia on paljon. Kukapa haluaisi sellaisten uhkakuvien toteutuvan, joita yleisesti viljellään; ryssä tulee ja vie koko lopunkin Suomen! .

Karjala-keskustelussa vedotaan usein siihen, että alue koetaan Leningradin piirille sotilaalliseksi uhaksi. Tämä ongelma poistuisi demilitarisoinnin kautta. Demilitarisoinnilla tarkoitetaan sitä, että alue olisi täysin puolueeton ja vaila pysyviä sotilastukikohtia. Karjalasta voitaisiin luoda Ahvenanmaan malliin demilitarisoitu itsehallintoalue. Alueen hallinnolliseksi keskuksiksi muodostuisi luonnollisesti Viipuri.

Karjalan kannaksen takana oleva Pietari ja Leningradin alue, jossa pienellä alueella on suurempi väestöpohja kuin koko Suomessa yhteensä, pitäisi nähdä Karjalan Kannaksen näkökulmasta ennemminkin suurena mahdollisuutena kuin sotilaallisena uhkana. Ennen Venäjän vallankumousta rajankäynti oli helppoa ja karjalaiset kävivät vilkasta kauppaa Pietariin. Tämä historiallinen tosiasia on mahdollista toistua ja Karjalasta voitaisiin muodostaa kansainvälisen transito-liikenteen keskus.

KARJALAAN PALAAVAT JA KEHITYS

Veikkaan, että Kannaksen itsehallintoalueen taloudellinen kasvu ja kehitys olisi niin nopeaa, että alue hyvin pian alkaisi kiinnostaa Suomea myös tasavertaisena valtion osana. Viipurin menetyksen jälkeenhän Suomen itäosat ovat jääneet vaille vetovoimaista kasvukeskusta kuten maan muissa osissa on; Helsinki, Turku, Oulu, Tam-

pere. Kotkan tai Lappeenrannan alueellinen sijainti ei ole nostanut niitä Viipurin veroisiksi itäisen Suomen aluekeskuksiksi.

Karjalaan palaavat todennäköisesti ensivaiheessa vain ne, jotka ovat vahvasti motivoituneita kehittämään aluetta ja valmiita elämään yhteiskunnassa jossa välttämättä ei ole vain suomalaisia. Karjalaan palaavien kohdalla voitaisiin ajatella esim. maanvaih- tomahdollisuutta, jolloin valtio lunastaa palaavilta heidän kanta-Suomessa mahdollisesti olevan, maan ja vaihdossa tulee kannakselaista maata.

Virossa on noudatettu menettelyä, jossa on selvitetty maa-alan aikaisemmat omistajat ennen Neuvosto-Viroa ja tiedusteltu ensin näiltä vanhoilta suvuilta halukkuutta maa-alueiden palauttamiseen heille. Jotkut ovat palanneet sukunsa maille, toiset eivät enää ole halunneet. Suomessakin on siirtokarjalaisia, joista osa on sitä mieltä, että eivät missään olosuhteissa enää palaisi Kannakselle, osa palaisi ensi tilassa ja lisäksi on innovatiivisia ihmisiä, joilla ei välttämättä ole aikaisempia yhteyksiä alueeseen, mutta olisivat kuitenkin halukkaita sinne syystä tai toisesta siirtymään.

NEUVOTTELUILMAPIIRIN MUUTOKSESTA

Karjalan palautuksen tie on neuvottelujen tie, mutta samalla myös toiminnan tie. Näkökulman ollessa demilitarisoitu talousvyöhyke Venäjän ja Suomen välillä, toiminta ei voi olla aina- kaan sotilaallista. Erinomaisena mallina voidaan pitää sitä, että erityisesti Suomen ns. karjalaiskunnat (kunnat, joihin on keskittynyt voimakkaasti siirtokarjalaisia) solmivat hyviä ja aktiivisesti toimivia suhteita Kannaksen nykykuntiin sekä organisoivat säännöllistä avustustoimintaa ystävyyskuntiinsa. Venäjä ei avusta näitä syrjäseutujaan lainkaan ja näin ollen avunsaajat (Kannaksen nykykunnat) sitoutuvat selkeästi avunantajaan (Suomen avustaviin kuntiin). Tämä edesauttaa kansalaismielipiteen muotoutumista Kannaksella Suomen eduksi. Tällä hetkellähän jo Viipurin seudulla on mitattu harvinaisen korkeita mieli-

delukemia, jotka osoittavat, että Suomeen liittäminen vastustajia on vähän. alueen palauttamiseen Suomelle suhtaudutaan lähinnä välinpitämättömästi tai koetaan, ettei siitä ainakaan haittaa olisi. Tästä lähtökohdasta katsottuna myönteisen Suomi-mielikuvan muokkaaminen on erityisen tärkeää ja oikea-aikaista.

Suomen valtiojohdon pitäisi myöskin rohkeammin tehdä asiassa aloitteita ja asiaa pitäisi pitää säännöllisesti esillä, kuten juuri Japani omassa aluekysymyksessään on tehnyt. Suomen sotilaallinen liittoutumattomuus on asian kannalta olennaisen tärkeää, koska esim. NATO-jäsenyys nostaisi neuvottelukynnystä huomattavasti. Venäjä ei tietenkään tahdo rajoilleen NATO-maata, vaikka se onkin esim. Puolan ja Unkarin jäsenyyden joutunut nielemään.

Suomen EU-jäsenyydessä voi myönteisenä asiana nähdä sen, että EU-alueella pyritään ratkomaan kaikki avoimet aluekysymykset ja kriisipesäkkeet, jotka voisivat uhata liittoutuman tasapainoa, pyritään poistamaan.

EU tukee myös voimakkaasti vähemmän kehittyneiden alueidensa tasapuolista kehittämistä, joten Karjalan uutta nousua luettaisiin myös EU-varoin.

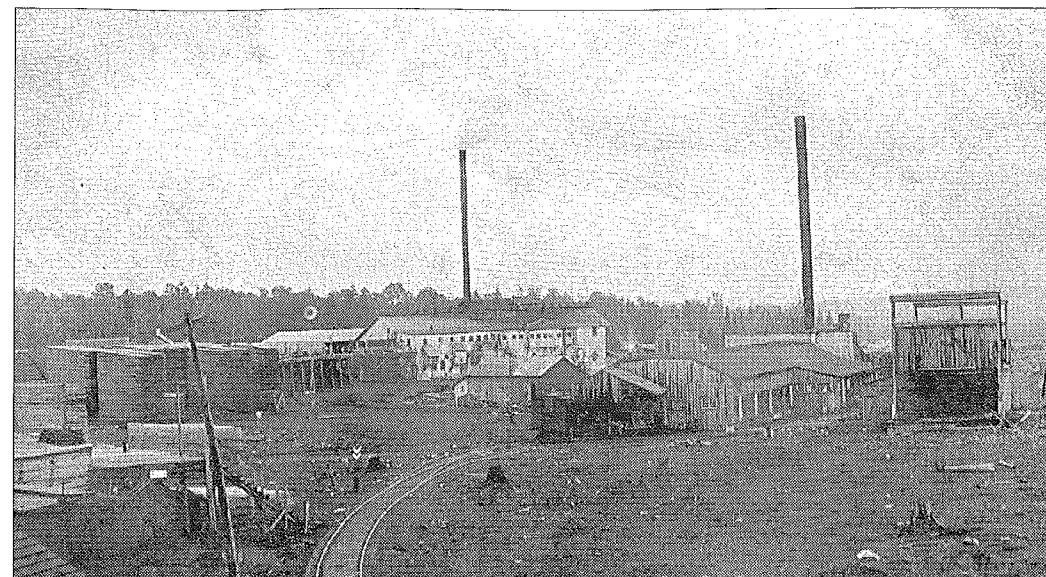
Karjalan pakkoluovutetun alueen palautus voitaisiin myös järkevästi kytkeä Suomen ja EU:n antamaan taloudelliseen apuun Venäjälle.

Karjalan kunnostukseen avustusta saataisiin myös UNESCO:ta ja muilta kansainvälisiltä tahoilta.

Yhtenä todennäköisenä vaihtoehtona Karjala-kysymyksessä on myös se, että omissa ongelmissaan painiva Venäjä melko pian suorastaan pyrkii eroon syrjäisistä raja-alueistaan, jotka ovat sille vain ylimääräinen rasite, ja sysää Karjalan takaisin Suomen hoitoon. Silloin

Suomen pitäisi ilman valmistautumisaikaa ottaa alue hoitoonsa. Olisi paljon järkevämpää käsitellä Karjalakysymystä kiihottomasti jo etukäteen ja pitäisi hakea suuntaviivoja alueen kehittämisellä sekä aktiivisesti neuvotelemalla vähitellen siirtymään aikaan, jolloin Karjala on taas omaa maata.

Jouni Koivisto

Sakkolaa. Postikortti Esko T. Koirasen harvinaisista kokoelmista. - Rajantakaisista pitäjistä ei ole kovin paljon korttiaineistoa jäljellä, muistuttaa keräilijä.

Kotoa lähtö

Lähti poika Karjalasta
kotoansa lähti.
Kai jo arvaat
vaik' en kerro
miksi poika lähti.

Neuvot hyvät evähäksi
äiti matkaan antoi,
jotka poika repussansa
kevyesti kantoi

Välillä' nauro, välillä' itki
kun kulki poika
tietä pitkin.
Ylämäki, alamäki
ain' vastaan tuli
outo väki.

Jo kohta pojall'
voimaa karttui
kuokan varteen
käsi tarttui.
Metsä kaatui
turve maatui
pelto pehmyt siitä saatu.

Näin kului suvet,
satoi lumet.
Puolen yötä poika valvoi
jokin asia mieltä kalvoi.
Oisko asja ollut tuoki,
etten enää suota kuoki.

Aamusella poika heräs
kuokat laon nurkkaan keräs.
Reppuhunsa eväät mätti
pellon pehmeen taakse jätti.

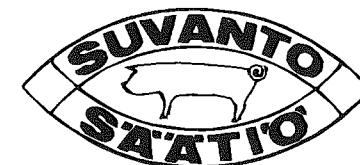
A, minkä poika
tuolle mahto,
ko mieli oppimahan tahto.
Kylän suuren eessä näin,
sinne asumahan jäin.

Nyt pojan muistot
aika kultaa,
ja hiuksissa on hopeaa.
On koti' oma, vaimo soma,
onnen tunteen siitä saa!

Eino Systä

Kirjoittajan oheisen runon muistot ja tapahtumat liittyvät tämänvuotiseen pitäjäjuhljen pitopaikkaan, Huittisiin. Systä asui Huittisten Huhtamossa vuosina 1946-1952, josta lähdettyään päätyi nykyisille asuinsijoilleen Helsinkiin.

SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

SEURAAVA
SUVANNON
SEUTU
ilmestyy
syyskuussa.
Lehteen
tarkoitettu
aineisto
toimitukseen
viimeistään
perjantaiksi 3.
syyskuuta.

Sakkola -museo -hankkeen postiosoite on:

**SAKKOLA-MUSEO/
SAKKOLA-SÄÄTIÖ
PL 15
37500 Lempäälä**

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on edelleen saatavana, samoin kirja Sakkolan kylät tuvasta tupaan.

Kirjoja voi hankkia Osuuspankin konttorista Lempäälässä.

Kirjoja myyvät myös Eino Kuisma, Punkalaidun, sekä Lempäälässä
Anneli Kuisma, Esteri Lopenen ja Aaro Viskari
Anneli Kuisma hoitaa postitettavat tilaukset, puh. 03- 3748 410

Sakkolan historia II maksaa 70 markkaa ja
Sakkolan kylät tuvasta tupaan 110 markkaa.
Postilähetuksista peritään lisäksi lähetyskulut.

**HANKKIKAA NYT PITÄJÄTEOKSIA
- VAIKKAPA LAHJAKSI!**

SAKKOLAN PITÄJÄ- JUHLAN VIDEO

Saatavissa nyt myös 50 minuutin mittainen pitäjäjuhla-video kesän 1997 juhlista Sakkolassa. Tilaa värikäs dokumentti historiallisista juhlallisuuksista Karjalan kotikunnilta hintaan 150 markkaa.

TILAUKSET:

Ilpo Kuperinen puh. 03- 3738 195, 254 0640 tai 0400 307 550
Videota voi myös noutaa Crane Video Oy:n toimipisteestä
Tampereen Näsilinnankatu 28
tai Vesilahdesta Kuperisen kotoa Rautialantie 525.
Tilauksia otetaan vastaan myös Suvanto-Säätiössä.

PITO-KALAASI KY

Pitopalvelu Aila ja Kati Heikkilä, Tampere
Puh. 03-343 3902, 03-266 2002, 0400 548 526

Putkiliike P. Nuora Ky

37560 KULJU
Puh. 367 6100

**TILAA SINÄKIN
OMA
SUVANNON SEUTU**

◆◆◆◆◆◆◆◆
**Seuraava lehti
ilmestyy
syyskuussa.**

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti
Ilmestyy vuonna 1999 8 kertaa

Tilaushinta
80 mk/vuosikerta

Ilmoitushinnat
1 mk palstamillimetri (+alv 22%)

Toimituksen konttori ja osoite
Rautasema, 37550 Lempäälä
Puhelin (03) 374 8448 iltaisin

Postisiirtotili
TA 359 751

Pankki
TSOP, 37500 Lempäälä
Tilinumero 522803-211955

Vastaava toimittaja
Marjo Ristilä-Toikka

Toimituskunta
Esko Kallonen
Eero Koppanen
Ritva Koski
Juha Kuisma
Hannu Paukku